kad čia palaidotas vyras. Kitų čia aptiktų mirusiųjų lytis neaiški.

Iš surastų pavienių radinių galima spręsti, kad čia esama XV–XVII a. kapinyno, kurio tik nedidelė dalis ištirta šių tyrinėjimų metu.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN MERKINĖ OLD TOWN

On 3–28 October 2002 in Merkinė, in V. Sladkevičiaus street, next to the entrance to the churchyard, on the left side, 4 trenches were explored with total area of 96 m^2. In trenches 2 and 3, five inhumations were found. The skeletons were found at a depth of 70–150 cm. Burial 1 and burial 2 were heavily destroyed. The buried individuals were supine, the heads orientated northwestwards (burials 1, 2, 3), southwestwards (burial 4) and westwards (burial 5). Only in burial 5 one burial item, an iron knife, was found (3:1 Fig. 87). At a distance of 2–2.5 m from the churchyard's stone fence, there were found lots of human bones from destroyed burials. Among bones there were other finds: a brass earring and its fragment, a brass crook-like pin, a brass loop, iron knives with riveted handle, iron forged nails. The finds were dated to the 15th–17th centuries.

ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI VILNIAUS SENOJO MIESTO TERITORIJOJE, ŠV. MYKOLO G. NR. 12–1

Jonas STANKUS

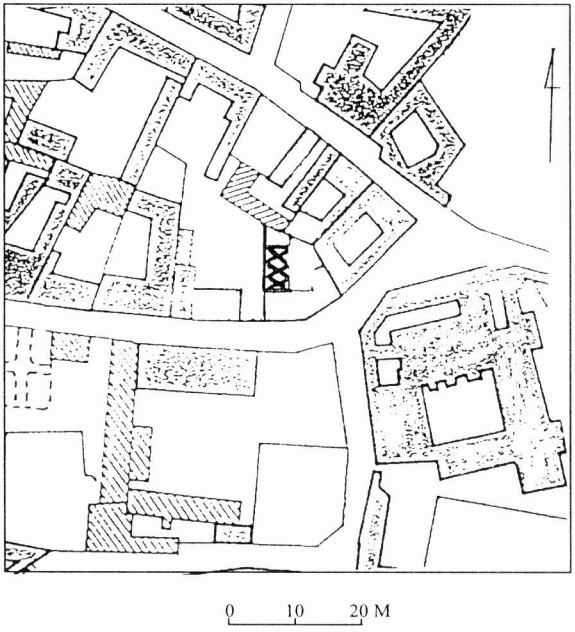

90 pav. Tirto objekto situacinis planas. *J. Stankaus brėž.*
Fig. 90. Situation plan of the object explored.

2002 m. lapkričio mėn. buvo vykdomi archeologiniai tyrinėjimai Šv. Mykolo g. Nr. 12–1 (A1610 K1) (90 pav.). Nuosavoje buto valdoje, 2-jų kambarių plote (32 m^2), po grindimis, buvo numatyta įrengti rūsį. Tyrinėjimai buvo atliekami būsimo rūsio vietoje (91 pav.).

Šv. Mykolo g. yra 23 senamiesčio kvartale (1 pav., plane buvusi 133 posesija; čia nurodytos ir kitos posesijos, pažymėtos 1808 m. Vilniaus plane). Namas Šv. Mykolo g. Nr. 12 buvo pastatytas XVII a. pabaigoje – XVIII a. pradžioje. Skiriami 3 šio namo užstatymo etapai: 1-asis, pagrindinis šio namo korpusas prie gatvės su kiemo V fligeliu; 2-ajame etape buvo pristatytas R fligelis, 3-iajame – V korpusas prailgintas iki posesijos galo.

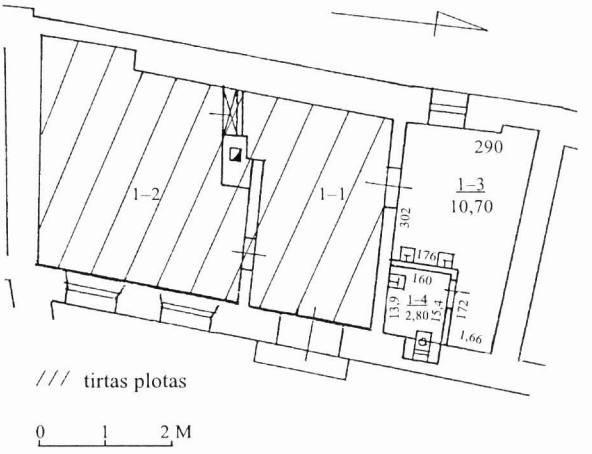

91 pav. Tirto ploto planas. *J. Stankaus brėž.*
Fig. 91. Plan of the area explored.

Jau 1797 m. šiame name veikė smuklė ir kavinė. 1806 m. jame buvo 7 dideli ir 4 mažesni kambariai, kuriuose stovėjo 8 koklinės krosnys. 1808 m. plane namo konfigūracija yra labai artima dabartinei.

Vykdyti tyrinėjimai ir gretimose posesijose. Šv. Mykolo g. Nr. 6, kur 2,8–2,3 m gylyje aptiktas XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios sluoksnis (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 464). 2001 m. buvo vykdomi archeologiniai tyrinėjimai Šv. Mykolo g. Nr. 10, kur rūsio zonoje aptikta buitinės keramikos iš XV–XVI a. ribos – XVII a. (žr. LIIR, f. 1, b. 3805, p. 6).

Minėtoje patalpoje iš karto po grindimis, aptiktas vėlyvas (XX a.) sluoksnis. Jį charakterizuoja įvairios to meto buitinės atliekos (silikatinių plytų nuoskalos, skudurai, polietileninių plėvelių gabalai, griuvenos, skiedros (stogui dengti). Šio sluoksnio storis – 55–60 cm.

Po XX a. sluoksniu (nuo 55–60 cm gylio) buvo atidengtas tamsiai pilkos žemės sluoksnis, kuriame aptikta XVII–XVIII a. keramikos ir stiegių (čerpių). Sluoksnis gana nevienalytis, sudarytas iš įvairios žemės tarpsluoksnių. Ploniausi – juodos žemės, kalkių, molio sluoksneliai, kurie siekia po kelis centimetrus. Storiausi – pilkos žemės, smėlio–žvyro su gausiu griuvenų kiekiu sluoksniai, kurie siekia nuo 30 iki 65 cm. Skerspjūvyje tie sluoksniai sudaro gana margą „pyragą". Šiuose sluoksniuose aptikta olandiškų stiegių, stambių (30x15,5x8–8,5 cm) plytų su brauktu, puodyninių, karnizinių, kampinių, frizinių, puodyninių, dubeninių glazūruotų ir neglazūruotų koklių, olandiškų, lovinių, kraiginių, plokštinių stiegių fragmentų, molinių ąsočių, dubenų, gertuvių, keptuvių, lėkščių, puodų, vazonų fragmentų ir kt. buitinės keramikos fragmentų (92 pav.), keli geležiniai peiliai, dvinarės žirklės, geležinės kaltinės vinys. Šiame sluoksnyje, kv. 5A, 120 cm gylyje, rastas varinis Jono Kazimiero 1665 m. grašis.

170 cm gylyje, kvadratų 3–4BC riboje buvo aptikta mūro sienelė per 195 cm atstumu nuo patalpos V sienos ir 105 cm atstumu nuo R sienos. Ji mūryta ant griuvenų sluoksnio be jokio pamato iš gelsvų, rusvų plytų su brauku. Plytos dėtos skersai, surišant jas kalkių skiediniu, tarp kai kurių plytų matėsi ir molio. Sienelės plotis – 30 cm (per plytos ilgį), ilgis – 160 cm, aukštis – 50 cm. Kokia šios sienelės paskirtis – neaišku, nes aplink ją jokių kitų statinių liekanų neaptikta.

200–210 cm gylyje, kvadratų 7–8 DE zonoje, aptikta krosnies apatinė dalis – tai gelsvų plytų su brauktu klojinys. Vienoje eilėje sumūrytos 5 plytos, o šalia jų iš V pusės gu-

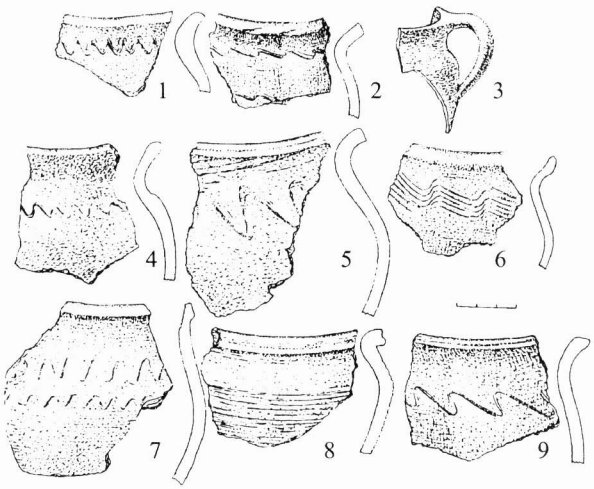

92 pav. Puodų šukės iš tirto ploto: 1 – inv. Nr. 891; 2 – inv. Nr. 886; 3 – inv. Nr. 1839; 4 – inv. Nr. 887; 5 – inv. Nr. 1926; 6 – inv. Nr. 227; 7 – inv. Nr. 885; 8 – inv. Nr. 1958; 9 – inv. Nr. 224. *I. Keršulytės pieš.*
Fig. 92. Potsherds from the area explored: 1 – inv. N 891; 2 – inv. N 886; 3 – inv. N 1839; 4 – inv. N 887; 5 – inv. N 1926; 6 – inv. N 227; 7 – inv. N 885; 8 – inv. N. 1958; 9 – inv. N 224.

lėjo dar 2 plytos. Plytos rištos molio skiediniu. Virš ir šalia plytų matėsi anglių gabalų, perdegusio molio. Nuo karščio kai kurios plytos sueižėjusios.

295–300 cm gylyje atidengtas trečiasis, apatinis sluoksnis. Jis taip pat nevienalytis, su skirtingos žemės tarpsluoksniais. Jame rasta XVI a. antrosios pusės – XVII a. karnizinių, puodyninių, sieninių koklių fragmentų, buitinės keramikos: molinių puodų, ąsočių, dubenų, keptuvių, lėkščių fragmentų.

Centrinėje ir Š patalpos dalyse įžemis buvo pasiektas 320–340 cm gylyje, o P – 430 cm gylyje tik iškasus 100x100 cm dydžio šurfą kvadratuose 6–7 BC (prie P sienos). Įžemis šioje vietoje yra giliai dėl to, kad šurfas kastas anksčiau iškastų pamatų duobės zonoje.

Tyrimų metu buvo atidengti ir šio namo pamatai. Jie arkiniai, mūryti iš plytų. Plytų surišimui naudotas kalkių skiedinys.

XVII a. sluoksnis nėra natūraliai susiklostęs, yra supiltinis. Atrodo, kad prieš pristatant namo V fligelį, šioje vietoje buvo tiesiog buitinių, statybinių atliekų sąvartynas. Tai rodo statybinių medžiagų, buitinės keramikos liekanos, kurių tokių pat rasta tiek 100 cm, tiek 250 cm gylyje. Krosnies apatinės dalies ir sienelės liekanos rodo, kad galbūt čia būta nedidelių laikino pobūdžio statinių. Šio sluoksnio storis – apie 230–250 cm.

Tirtame plote ankstesnių pastatų liekanų neaptikta.

Radinius galima datuoti XVI a. antrąja puse, XVII a., pavienius radinius – XVIII a., o viršutiniame sluoksnyje rastuosius – XX a.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN THE TERRITORY OF VILNIUS OLD TOWN (A1610 K1) ŠV. MYKOLO STREET 12–1

In November 2002, the archaeological explorations were carried out in Šv. Mykolo street 12–1 (Fig. 89). In two rooms (32 m^2) a basement was to be constructed. The explorations were carried out in the location of the future basement. After removal of floor, the cultural layer of the 20th century was detected with household finds of the same period. The layer was 55–60 cm thick. At a depth of 55–60 cm, the cultural layer was detected where Dutch tiles, large (30x15.5x8–8.5 cm) bricks, pot tiles, cornice tiles, corner tiles, frieze tiles, glazed

and non-glazed tiles, fragments of Dutch tiles, ridged tiles, wainscot tiles; clay jugs, pots, flasks, pans, plates, kettles, fragments of flowerpots and other fragments of household pottery were found (Fig. 91), as well as iron knives, binary scissors, iron forged nails. The finds were dated to the 17th–18th centuries. In this layer, in square 5A, at a depth of 120 cm, a copper John Casimir's penny of 1665 was found. The layer was 230–250 cm thick.

In the lower cultural layer fragments of household pottery, tiles, bricks dated to the second half of the 16th century were found.

In the area explored there were no remains of earlier buildings.

The finds can be dated to the second half of the 16th century, the 17th century; stray finds to the 18th century, and the finds from the upper layer can be dated to the 20th century.

ŽVALGOMIEJI TYRIMAI VARNIUOSE

Audronė ŠAPAITĖ

2002 m. rugsėjo–spalio mėn. atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai Varniuose, Dariaus ir Girėno, S. Daukanto ir M. Daukšos gatvėse.

Varnių mieste daugiausiai tyrinėta buvusios kunigų seminarijos teritorija, parapinės bažnyčios ir Turgaus aikštės aplinka, kitur buvo vykdomi žvalgomieji tyrinėjimai (J. Genys, Varnių raida iki XVII a. pabaigos, *Žemaičių praeitis,* t. 4, V., 1996, p. 15–28; Z. Genienė, J. Genys, *Varnių kunigų seminarija*. V., 1999, p. 16–51).

2002 m. tyrinėjimų metu iškasta vienuolika šurfų ir užfiksuotas kultūrinis sluoksnis 58 m ilgio trasoje.

Dariaus ir Girėno g. Nr. 3 iškasti 6 šurfai, archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta. Tik permaišytuose sluoksniuose rastos kelios šukės, kurios liudija, kad netoliese toks sluoksnis yra buvęs.

S. Daukanto g. Nr. 4, prie įvažiavimo į šį namą, iškasti 3 šurfai ir fiksuotas trasos pjūvis, surinkti radiniai.

Įvažiavimo į namą Nr. 4 P pusėje yra miesto parkas, o Š – kalvelė, ant kurios stovi Žemaičių vyskupystės muziejus (S. Daukanto g. Nr. 6). Šitoje kalvelėje yra Varnių senkapis (A1352). 1998 m. PV senkapių dalį tyrė ŽMA archeologės L. Valatkienė ir D. Karalienė. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 302–305). Kapų buvo aptikta netoli nuo įvažiavimo į namą Nr. 4.

Pavaikščiojus parko teritorijoje ir apžiūrėjus kurmiarausius, juose pastebėta smulkių raudonų plytų trupinių, oksidacinės keramikos šukelių. Šurfai buvo apmatuoti parke kasamos trasos atkarpoje ir įvažiavimo į namą Nr. 4 šalikelėje.

Šalikelėje esančios trasos dalies sluoksniai susiformavo įrengiant įvažiavimą į namą Nr. 4. Pagal surinktas glazūruotų lėkščių šukes jie datuojami XIX–XX a. pradžia.

Parke iškastų šurfų ir trasos dalies viršutiniame kultūrinio sluoksnio dalyje, po velėna, dar buvo ir nesenų šukių. Giliau buvo vien radiniai, kuriuos galima datuoti XVII a. Šur-